

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De dependentia volitionis à cognitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

INSTAT. Sunt ista Contradictoria appetere propter se & propter aliud, & etiam si essent contraria, esset tamen ista oppositio immediata & denotaret hoc, aliquam negationem consequenter, nempe non relatè ad aliud, appeti aut saltem ille amor boni, propter se negativè erit actus in individuo indifferens.

RESPONDETUR. Amari propter se & propter aliud non sunt contradictoria, hinc poterit alicui actui, neutra pars convenire. Ex oppositione immediata nihil argui potest, nisi ulterius illa explicetur, quia immediatè opponuntur frigus & calor, nigredo & albedo, & tamen potest aliquid esse nec frigus nec calor, nec nigredo, nec albedo. Et licet quidè supra omnia positiva fundentur negationes aliquæ negativæ, tamen non fundent necessario alias negationes cum autem propter se attingi in præsentia sit formaliter negativa, non erit necesse, ut fundet aliquas negationes, inferentes appeti illud bonum, tanquam finem. Non erit tamen, ille actus, attendens ad rationem boni secundum se, actus indifferens in individuo, erit enim de facto bonus, quia debetè versans circa suum objectum.

OBJICITUR IV. Actus ille erit actus humanus, Ergo necessario debet esse boni ut finis, quia actus humanus, est propter aliquem finem.

RESPONDETUR. Omnem actum esse humanum propter finem non illum relativum ad media, sed propter finem, hoc est motivum & objectum.

OBJICITUR V. Omne bonum ab intellectu representatur vel secundum propriam bonitatem vel secundum alienam. Si primum, est finis, si secundum, ergo est medium.

RESPONDETUR. Actum illum fore propter bonitatem propriam, sed non relatè ad media, adeoque non erit propter finem rigorosè.

DIFFICULTAS II.

De dependentia volitionis à cognitione.

INVESTIGANDO naturam voluntatis, necesse est investigare, etiam causas ejusdem, circa quam difficultatem, præcipuum est, investigare connexionem volitionis cum cognitione.

Punctum Difficultatis I.

An cognitio sit principium effectivum volitionis, & An imperet voluntati Intellectus? &c.

Quoad primum.

ASSERO I. Cognitionem non esse principium effectivè concurrens ad voluntatis actus.

Est assertum Suarii utriusque, Vasquez Ariaga & Oviedo contra Molina, Salas, Fonseca.

RATIO I. est Quia sicut entia, ita & causæ, non sunt multiplicandæ sine necessitate & fundamento, nullum autem est fundamentum, tribuendi concursum effectivum cognitioni, respectu actuum voluntatis.

RATIO II. EST. Quia reliquarum potentialium actus, non principiantur effectivè, ab actu, alius distinctæ potentia. Ergo nec actus voluntatis, principiabuntur ab actu cognitionis.

RATIO III. Quia actus cognitionis si effectivè produceret actum volitionis, deberet se per modum potentia habere, nam efficiens omne, habet se per modum potentia, ad suum effectum. Non potest autè ille actus, habere se, per modum potentia ad actum volitionis; quia vel se haberet per modum potentia permanentis, vel per modum potentia transeuntis. Non primum, quia potentia permanentes, sunt aut identificatæ realiter animæ, aut si sunt ab illa distinctæ realiter, perpetuant tamen cum anima, actus autem ille, est transiens; non etiam ille actus est principium transiens, quia ne multiplicentur principia etiam transeuntia sine necessitate, potius illa efficientia, tribui deberet intellectui, & non intellectioni. Deberetque illa intellectio producens volitionem, potius appellari, & esse ipsamet voluntas. Quia sicut quod producit intellectiorem per modum potentia, si non teneat se ex parte objecti, intellectus vocatur, ita & ille actus, si producit volitionem, debet appellari voluntas.

DICES. PRIMò In oppositum esse paritates quasdam Theologicas.

PRIMA PARITAS. Verbum Divinum est actus intellectus & producit spiritum sanctum, qui est actus voluntatis.

RESPONDETUR. Si hoc sensu dicatur VERBUM Divinum esse actus intellectus, quia est terminus respondens intellectioni paternæ, vera est propositio, sed ex illa nihil sequitur Contra Nos. Si autem dicatur verbum Divinum, esse actum intellectus, qui sit actus secundus intellectiōis paternæ, falsa est propositio, quia verbum non est actus secundus intellectiōis patris, sed terminus ejusdem, præsupponiturque hic actus secundus, tanquam principium Quo, variè per Theologos circumscriptibile.

Deinde non tenet etiam Paritas: quia cum in Divinis, nullæ dentur potentia, physicè & rea-

realiter ab Actu secundo distincta, & tamen dentur producta, bene illorum productio, actibus ipsis secundis tribui poterit, in re; ipsi actus secundi, erunt potentia, & ita volitio divina aequalis, erit ipsamet volitiva seu voluntas divina; Quia autem datur in creatis, distinctio realis volitionis à voluntate, danturque potentia reales, illis etiam tribui debet actus, cum autem actus intellectionis, non sit ipsamet potentia volitiva, fit, ut illi, non possit tribui productio volitionis in genere causæ efficientis. Denique ita Pater communicat naturam Divinam Verbo, ut etiam illi communicet virtualitatem spirandi, qua communicatione virtualitatis spirandi communicata, etiam à verbo spiratur Spiritus sanctus, quia autem intellectus, actui intellectionis, non communicat rationem potentia, imò respectu volitionis, ne quidem ipse intellectus, habet, formaliter rationem potentia, ideo non sequetur, debere ab actu intellectionis creatæ, produci volitionem creatam.

II. PARITAS est gratia excitans prout stat in illuminatione intellectus concurret effectivè ad actum voluntatis. Ergo & in præsentem idem dicendum.

RESPOND. Negando Antecedens, sed vel habitus, vel supplens defectum habitus auxiliū supernaturale, concurret effectivè ad illam volitionem.

DICES II. In oppositum esse paritates aliquas philosophicas.

PRIMA Apprehensio concurret effectivè ad iudicium, præmissa item ad conclusionem. Ergo & intellectus concurret effectivè ad volitionem.

RESPONDETUR negando Antecedens, hæc enim omnia causantur ab intellectu effectivè.

II. PARITAS est. Electio medii pendet effectivè ab intentione, Ergo & volitio à cognitione.

RESPONDETUR negando Antecedens, propriè enim electio pendet potius à voluntate intendente, quam ab ipsa formali intentione.

III. PARITAS est, Intellectus est potentia præstantior quam sit voluntas & nihilominus dependet in cognoscendo à speciebus vel concursu objecti immediato; neque est intellectus se ipso completus in intelligendo Ergo & voluntas, quæ est potentia ignobilior, compleri debet per principium coeffectivum, quod non aliud, est, nisi intellectus.

RESPONDET recentior Suarez. Disparitatem esse, quia cognitio est assimilatio objecti, si est assimilatio, concurrere debet aut objectum, aut ejus vicarium semen, species. Voluntas autem per assimilationem non operatur, consequenter non indigebit concursu ejus, quod vices suppleat objecti. Deinde non est certum ipsas species & objectum coeffectivè propriè concurrere ad notitiam principiandam. Sed posito etiam hoc concursu, non tenebit paritas: quia non concessio etiam concursu effectivo intellectionis ad Actum volitionis bene salvari potest incompletio voluntatis per hoc solum, quia nisi ponatur intellectus, non potest, in actum exire voluntas, ratio

neque illius prærequisiti, incompleta voluntas erit, & hoc ipsum prædicatum, quod sit voluntas cæca, facit illam non aequalem intellectui, quamvis seipsa sit potens, sine distincto comprincipio, ponere suum actum naturalem.

Salvabitur autem concursus objecti etiam ad volitionem, non eo sensu, quod effectivè concurrat ad illam per cognitionem, sed concurrente terminativè id est terminando volitionem.

DICES III. Omnis causa universalis, ut causet particulare effectum, debet determinari ab alio comprincipio effectivo, ut patet in intellectu, qui determinatur à speciebus, quod etiam comperit sensibus. Sed voluntas est etiam universalis causa. Ergo etiam illa indigebit determinari, hæc autem determinatio non tribuitur alicui alteri, quam intellectioni.

RESPONDETUR. Majorem veram esse de causis necessariis non de liberis, & sic, quia nulla alia causa est libera nisi sola voluntas, fit ut aliæ causæ universales comprincipio indigeant, non tamen illa; quia cum sint indifferentes, & non habeant dominium actionis, necessario non possunt à se determinari, sed aliunde determinari debent. Jam autem causæ liberæ, quamvis sint indifferentes, habent dominium agendi, hinc à se ipsis ad agendum, in circumstantia requisitorum, determinari possunt. Rursus si causæ sint universales, æquivocæ, indigebunt illo determinativo, & quidem coefficienti, quia non esset ratio, produci hunc talem effectum; & ita, cum sol & homo, generant hominem, non posita generatione activa ab homine profecta, non esset ratio, cur sol prodiret in actum generandi hominis. Quamvis autem intellectus non concurrat effectivè ad productionem volitionis, sed se habeat non nisi per modum necessarij prærequisiti, sufficiens erit ratio producendi actum voluntatis, voluntas, actu intellectus illuminata. Concesso quod per cognitionem specificetur volitio (potius enim specificetur per suum objectum) non esset adhuc necesse, illam cognitionem efficaciter concurrere ad volitionem, quia termini specificant relationem, actus item potentiam, nec tamen ista specificativa, concurrunt effectivè ad id quod specificant.

ASSERO II. Cognitionem influere in volitionem per modum efficientis improprie. RATIO, Quia influit per modum illuminantis, & eo modo, quo præmissa in conclusionem, quam rationem influxus, appellavimus in Logica, efficientiam improprie.

QUOD AD II. Supponendum est Thomistam aliquos, ante volitionem, requirere imperium quoddam intellectus, quod imperet voluntati positionem volitionis, quod imperium, sit æquivalens his terminis; fac hoc; & quidem aliqui censent hoc imperium esse distinctum ab apprehensione, iudicio & discursu, ut hæc resolvatur.

ASSERO I. Si detur imperium, quo imperet intellectus voluntati positionem volitionis, illud imperium necessario debet esse aliqua ex illis tribus operationibus.

RATIO, Quia nulla est cognitio, quæ non sit aliqua ex illis tribus operatio, ut docet Philosophia, beneque illud imperium si detur, revocari poterit ad iudicium.

ASSERO 2. *Non dari tale imperium.* Tum quia tolleretur tunc libertas, quia tolleretur iudicii ad operationem deservientis indifferens propositio, quod ulterius sic proponitur. Illa iudicii determinatione posita, vel potest non operari voluntas, vel non potest non operari, si hoc secundum dicatur, tollitur libertas; Si primum: Ergo non est illic imperium, omnino operare, cum possit non operari. Tum quia si datur illud imperium significabile his terminis, fac hoc omnino, etiam voluntati debet proponi, quod hoc debeat facere omnino, nam nisi hoc proponatur voluntati, non sciet de illo imperio, si autem hoc concedatur: Ergo ante volitionem Objecti delectabilis prohibiti, præcedet assensus, quod debeat illud objectum prohibitum omnino amari, istud autem omnino, quomodo erit omnino, si liberum est voluntati non operari, quomodoque peccabit voluntas, si illi proponitur, omnino hoc faciendum esse.

RESPONDEBIS 1. Quod illud imperium dependenter à voluntate fiat.

CONTRA est. Quia si dependenter à voluntate sit illud imperium, illi ipsi volitioni vel præiit tale imperium ab intellectu factum, vel non præiit, si præiit dabitur processus in infinitum, si non præiit: Ergo nec aliis voluntatis actibus præire debet. Deinde si dependenter à voluntate illud imperium sit, quæro, illo imperio posito, vel potest non operari voluntas, ad quid ergo ponetur, vel non potest non operari: Ergo per illud tolleretur libertas. Denique si illud imperium possit non requiri, sed salvari totum, per meram prælucientiam & illuminationem ponibilem ab ipsamet intellectione, de qua prælucientia quod detur constat, ad quid exigitur illud imperium.

RESPONDEBIS 2. Ideo illud imperium dependenter fieri à voluntate, quia postquam propositum est voluntati objectum, potest voluntas sinere, ut ab illo objecto moveatur, vel non sinere; quod si sinat se moveri ab illo objecto proposito, tunc primum accedit illud efficax imperium.

CONTRA est, quia intellectus non potest scire, quod sinat se voluntas moveri, nisi se moveat voluntas, unde querendum est quando sinat se moveri voluntas, vel se movet suo actu aliquo, vel non se movet actu aliquo, si non se movet actu aliquo, quomodo illud, quod sinat se moveri voluntas, cum non se prodiderit, noscet intellectus, si autem illud sinere prodit aliquo suo actu voluntas, restat querere, ille actus voluntatis vel dependet ab imperio, vel non dependet, si non dependet, nec reliqui dependebunt, si dependet: Ergo concedis processum in infinitum, & ante primum actum voluntatis, concedere debitis alium actum voluntatis, utpote cum concedas etiam ad primum actum voluntatis, imperium intellectus formatum. Rursus posito illo sinere, vel non potest non moveri voluntas, & sic consequentes actus erunt necessarii, adeo-

que nec meritorii formaliter, si autem illo sinere posito, potest non agere voluntas, cui usui illud imperium.

DICES, interrogatus aliquis quare amet. Respondet, quia iudicio esse amandum: Ergo apparet iudicium illud præcedere.

RESPONDETUR. Concedimus quidem, quod illam volitionem præcedat iudicium, sed negamus, quod præcedat per modum imperii efficacis.

Punctum Difficultatis 2.

Qualis notitia sit necessaria ad actum voluntatis rationalis?

PROCEDIT difficultas de eo, an prælucente sola cognitione sensitiva, possit subsequi appetitio spiritalis & rationalis, universaliterque qualis requiratur cognitio, ad volitionem ponendam.

ASSERO 1. *Etiā ex simplici apprehensione sequi potest volitio;* Ratio: Quia apprehensio sensitiva quā talis, stat sola apprehensione, & tamen illam apprehensionem, sequitur appetitio sensitiva: Ergo & apprehensionem rationalem, poterit sequi appetitio rationalis; & certē multi motus primò primi videntur non habere aliud, quā simplicem apprehensionem, sibi prælucentem.

ASSERO 2. *Ad hoc ut voluntas modo perfectionis operetur, indiget iudicio,* quod decernat de possibilitate finis, mediorum, connexionum cum fine.

RATIO: quia hæc omnia ad iudicium spectant, & quibus non nisi politis, prudentes censentur homines, & ex iudicio adeoque perfecte egisse; Expresse etiam docet Amicus quod ad liberum motum, non sufficiat cognoscere objectum, sed necessarium est cognoscere utramque partem, comparareque inter se, quæ comparatio ad iudicium spectat.

Difficilius est determinare, an cognitionem solum sensitivam seu phantasia, sequi possit volitio, & quidem non est tantum dubium, an possit sequi volitio meritoria vel demeritoria, eo quod ad meritum, non pauci requirant considerationem honestatis vel inhonestatis objecti, quā talem, cum tamē ad honestatem, non pertingat cognitio sensitiva; sed Major est difficultas: An possit quæcunque alia volitio sequi. Negat uterque Suarez præcipue recentior, Tractatu 2. de Causis disp. 8. Sect. 3. Valquez, Cajetanus & alii. Affirmat Amicus Tomo 3. disp. 5. sect. 2.

Expendenda sunt Rationes utriusque partis.

Affirmative partis

Prima RATIO est, Auctoritas S. Thomæ, qui in 1^a 2^aæ quæst. 10. art. 3. ad 3. docet voluntatem moveri, non solum à bono universali apprehenso per rationem, sed etiam à bono apprehenso per sensum.

RESPONDETUR. Sanctum Thomam hoc solum velle, quod voluntas non tantum bonum universale & spirituale amare possit, sed etiam bonum parti-

particulare, & sensibus subiectum, nō dicitur autē quod voluntas à sola notitia sensitiva moveatur.

Secunda RATIO est, impediatur Deus omnem cognitionem intellectualem de bono sensibili, & maneat sola cognitio sensus, tunc poterit moveri voluntas à bono, sola cognitione sensitiva apprehensa, nam accedens illi cognitio intellectualis, non variat priorem notitiam sensitivam.

RESPONDETUR, accessu notitiæ intellectualis, non variari quidem notitiam sensitivam, sed negō illam sufficientem esse, vel illuminantem appetitum intellectualem; consequenter negabitur, sola notitia sensitiva posita, moveri voluntatem.

Tertia RATIO est, quam urget Amicus loco citato, Bonū sensu apprehensum, est intra sphaeram potentiae volitivæ, objectum enim voluntatis est bonum cognitum: Ergo quacūq; cognitione fiat cognitum, ponitur intra sphaeram voluntatis, præcipue quia cognitio est tantum conditio approximans objectum. Ergo quodcūq; tandem principium cognoscitivum; illud objectum approximet, potest circa illud versari voluntas.

RESPONDERI potest, Bonum cognitione sensitiva apprehensum, esse intra sphaeram potentiae volitivæ, remotè, quia est id, quod potest velle voluntas, sed non est proximè intra sphaeram volitivæ, ob defectum modi proponendi. Illa autē propositio, quod voluntatis objectum sit bonum cognitum, si supponat cognitum quacūq; cognitione, petetur principium, hocque ipsum probandum erit. Nec obstat quod cognitio sit tantum conditio approximans objectum, neque enim ista approximatio debet esse materialis, qua ratione, perinde est, si ignem appropinquet Angelus, vel homo, vel brutum, sed debet esse approximatio formalis, adeoque proportionata volitivæ potentiae; quam proportionem servari inter cognitionem sensitivam & volitionem intellectualem non probat ratio adlata, & sicut notitia ab alio formata si in Petro poneretur, non excitaret illum ad appetendum, quia non habent inter se proportionem dependentiæ ab eodem principio, ita & notitia sensitiva, non excitabit volitionem spirituales, propter improportionem in gradu Entis.

INSTAT Amicus: quod movet voluntatem ad operandum non est cognitio, sed bonum cognitione repræsentatum, eademque est bonitas delectabilis, à sensu proposita, & proposita à cognitione intellectuali. Ergo sub utraq; formalitate movere poterit.

RESPONDETUR. Quod movet voluntatem ad operandum, est bonum cognitum; sed cognitione proportionata, qualem proportionem, non ostenditur dari inter notitiam sensitivam, & volitionem spirituales.

Quarta RATIO est. Per hanc doctrinam melius salvatur continua pugna inter partem superiorem & inferiorem, de qua ad Rom. 7.

RESPONDETUR. Illorum verborum potest esse hic sensus, quod bonum delectabile moveat sensum, quem motum prohibet voluntas superior, illuminata intellectiones spirituales, habita de Objecto sensibili.

Quinta RATIO est. Potest phantasma materiale concurrere cum intellectu agente licet hic spiritualis. Ergo etiam poterit cognitio sensitiva concurrere, cum voluntate.

RESPONDETUR. Per nos Antecedens est falsum, posita illius veritate disparitas difficile assignatur. Si enim disparitatem esse dicas, quia ponitur adhuc proportionatum principium ponendæ speciei impressæ spiritualis, ipse intellectus agens, hic autem non ponitur alia notitia proportionata volitioni spirituali, sed sola sensitiva.

Urgeri potest. Poni scilicet proportionatum principium ipsam voluntatem: Si dicas disparitatem esse, quia habet intellectus vim elevandi phantasma materiale, in his principiis, ad ponendam speciem impressam spirituales. Sed urgerent oppositi. Cur non habeat voluntas vim elevandi notitiam sensitivam.

DICES. Disparitatem esse. Quia nisi concedatur concursus hic phantasmati materiali, ad fabricandam speciem impressam spirituales, non erit sufficiens ratio, quare determinetur Intellectus agens ad fabricandam hanc potius speciem spirituales impressam; potest autem ostendi, per quid compleatur voluntas, ut hoc potius, quam illud objectum amet, nempe notitia; sed redit difficultas, cur compleri non possit, per cognitionem materiale, cum similis completio concedatur phantasmati materiali, ideo standum potius erit negationi Antecedentis.

Partis negativæ

Primum Argumentum est, cuius etiam meminit recentior Suarez citatus. Ad causam finalem requiritur cognitio, quæ attingat convenientiā & proportionem mediorum cum fine, sed cognitio sensitiva, non attingit istam habitudinem. Ergo.

RESPONDETUR. Quod aliquis quidem actus voluntatis requirat prædictam cognitionem proportionis, sed non omnis, cur ergo saltem ille, non erit contentus cognitione sensitiva.

Secundum Argumentum ejusdem est: Voluntas cum sit essentialiter appetitus rationalis, non potest moveri, nisi à cognitione rationali, adeoque ab intellectione.

RESPONDETUR. In Antecedente peti principium, dicerentq; oppositi appetitum hunc appellari rationale, nō ratione prælucentis notitiæ rationalis & spiritualis, sed ratione suæ Entitatis spiritualis, adeoque Entitatis rationalis, prout rationale opponitur materiali. His expensis

ASSERO 3. A cognitione sensitiva, non posse connaturaliter moveri voluntatem, posse supernaturaliter.

†(S) 4

RATIO

RATIO primæ partis asserti est: Quia connaturaliter appetitui rationali, respondet potentia rationalis cognoscitiva, hinc dicunt connexionem naturalem inesse, & ea intentione ab Actore naturæ dantur. Ergo etiam dicunt connaturalem connexionem in operando; Rursus representatio sensibilis objecti, est ita improporcionata potentia spirituali, sicut dulce repræsentatum potentia visiva, non sub ratione colorati; Non minus enim distant gustabile à visivo, sicut sensibilibiter propositum, ab appetitivo spirituali & rationali. Denique cum ex una parte videamus objectum sensibile posse intellectualiter proponi voluntati, voluntatemque ipsam appellamus potentiam volitivam intellectualem, & ex altera parte natura quæ paucis contenta est, & non facit per plura, quod potest facere per pauciora, supponendum est determinasse illam, ut volitiva rationalis, connaturaliter non nisi à principio intellectivo moveri possit. Et sicut in sententia istorum, qui censent phantasma materiale concurrere ad productionem speciei impressæ, dicunt id fieri per elevationem, qua elevatur illud phantasma ab intellectu agente, sic in consimili hic, tribui deberet elevatio cognitionis sensitivæ, ut moveat volitivam intellectualem, quam elevationem à natura intendi, non est probabile, si supersit aliud, quod non elevatum, ad idem præstandum, concurrere possit.

RATIO secundæ partis asserti est: Quia hoc non implicat contradictionem. Deinde tota ratio, cur id etiam naturaliter fieri non possit nulla alia adferri potest, nisi quia connaturalis est à proportionata cognitione moveri appetitum, cum tamen contra inclinationes naturales, possit procedere Deus.

DICES. Nequit intellectus cognoscere objectum sensibile, media cognitione sensitiva, etiam divinitus. Ergo nec voluntas illud velle.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, quia cognitio debet esse actus vitalis, ut supra dictum, consequenter debet proficisci non nisi à principio, à quo dependet connaturaliter, sensatio autem, non dependet connaturaliter ab intellectu. Quia autem tota vitalitas cognitionis adhuc salvari posset, quamvis ferretur voluntas in objectum cognitione sensitiva propositum, ideo non repugnat divinitus ita operari voluntatem.

Punctum Difficultatis 3.

An voluntas possit ferri in incognitum.

ASSERO primò. *Non posse connaturaliter.*
RATIO. Tum quia axiomatis loco habetur, nihil volitum nisi cognitum. Tum quia id ordo naturæ postulat, nam ea intentione da-

tur intellectus ab Auctore naturæ, ut illuminet voluntatem, nec esse ratio, cur ex non movente se, ad hoc objectum, transeat ad se movens ad hoc objectum, si non sit sufficiens mutatio, & hæc non apparet quod alia possit esse, quam propositio objecti: Tum quia experimur nunquam nos velle aliquid, quod non cognoscimus, quis enim vult illud pomum, quod crevit hodie in horto Indico, de quo nullam cognitionem habet, & sicut quia experimur nunquam frigefacere calorem, inferimus, non posse connaturaliter illum nisi calefacere, ita quia nunquam experimur voluntatem ferri in incognitum, bene inferemus id non posse fieri connaturaliter.

ASSERO 2dò. *Non adferri ullam positivam contradictionem, quod non possit voluntas ferri in incognitum.* Conantur eam adferre Vasc. & Amicus Tom. 3. disp. 5. Sat. 1. Ariaga hic, & recentior Suar. in Phys. tr. 2. disp. 8. sect. 4. Affirmativam autem sententiam nempe quod possit ferri in incognitum docent Conimbricenses Grando & Oviedo. Examinandæ sunt implicantiæ, harum enim solutio, est Ratio asserti.

Implicantia recensentur.

IMPLICANTIA I. Est, quam adfert recentior Suarez. Voluntas est potentia cæca. Ergo non potest tendere in incognitum, aliàs se exponeret periculo amplectendi bonum, pro malo.

RESPONDETUR. Consequens esse verum, quod voluntas non possit tendere in incognitum naturaliter loquendo, licet possit divinitus. Rursus non apparet implicantiæ, cur non possit voluntas se exponere periculo errandi. Denique posset aliunde huic periculo occurrere, determinante scilicet Deo, ut bonum quamvis incognitum, amet, oderitque malum, quamvis incognitum.

IMPLICANTIA II. Est, quam adfert Amicus & supponit imprimis auctoritatem Aristotelis ex 3. de Anima textu 54. Ubi docet appetibile non movere appetitum, nisi ut intellectum & imaginatum, quod alii exprimunt: Objectum voluntatis esse bonum apparens, quam etiam doctrinam supponit Augustin. 10. de Trin. c. 1. quo supposito sic format implicantiæ. Proprius modus operandi potentia appetitiva, est, ut seipsam ad objectum moveat, ab ipso objecto mota vitaliter, sed hæc motio non potest fieri etiam divinitus, nisi media cognitione, eo quod nullum objectum moveat vitaliter potentiam, nisi sit intra ipsum appetentem expressum. Ergo etiam divinitus non potest ferri voluntas nisi in incognitum. Major probatur, quia per hoc essentialiter appetitus vitalis discriminatur à naturali, quod vitalis non se moveat, nisi motus & illectus ab objecto, naturalis verò moveatur, etiam non motus ab objecto.

RESPON-

RESPONDETUR. Multa hic esse, quæ non demonstrantur, Major dici potest vera, si conaturaliter agat voluntas, non verò si agat supernaturaliter. Rursus non demonstratur, ex alato solum principio, distinguere appetitum naturalem à vitali, possunt enim condistingui etiam aliunde; quia scilicet innatus & naturalis, non deposcit præcognitum, etiam in statu connaturali, secus appetitus vitalis. Rursus non demonstratur, esse impossibilis voluntas, quæ non nisi determinata à DEO agere possit, adeoque quæ non indigeat immediatè moveri ab objectis, per quod illa voluntas assimilaretur appetitui Naturali, dissimilaretur autem eidem appetitui, per hoc, quia posset principiare spirituales volitiones, tendentesque etiam in insensibilia. Rursus non demonstratur antecedenter ad volitionem, ab aliquo præexigito, qualis est Propositio objecti debere voluntatem non nisi vitaliter moveri, quid enim implicat qualitas, quæ habeat hunc effectum in ordine ad complendam voluntatem, quem habet cognitio, certè per multos prædeterminatio est qualitas inanimis & tamen potest determinare voluntatem. Adde aliud esse vitaliter moveri potentiam suo actu, & aliud moveri per aliquid vitale. Concedo quod si DEUS per se ipsum immediatè vel per qualitatem superadditam determinaret voluntatem, non moveret per aliquid vitale, sed negotio illa determinatione & completionem posita, non posse se ab intrinseco movere voluntatem, adeoque vitaliter. Neque valet quod inferius subdit de ratione actus volitionis esse ut sit voluntarius & spontaneus, certè enim actus amoris beatifici, est actus voluntatis, & tamen non sit spontaneè sed necessariò, quod etiam contingit in moribus primò primis. Suppositum illud quod adfert ex doctrina Aristotelis, procedit non nisi de statu connaturali.

INSTAT Idem Auctor. Intellectus iudicium ferre non potest de objecto non apprehenso, Ergo volitionem eliciet voluntas, de objecto incognito.

RESPONDETUR. Imprimis, non demonstratur Antecedens, cur scilicet prædictam apprehensionem supplere non possit concursus & determinatio ad immediatè eliciendum iudicium & si quæ pro Antecedenti adferatur Implicantia, ea procedet de apprehensione, in quantum identificata realiter ipsi iudicio, quia verò cognitio non identificatur realiter volitioni, fit, ut ex hoc titulo, non impediatur, quo minus possit esse volitio, sine cognitione.

III. IMPLICANTIA est, qua utitur Arriaga & est deducta à variis paritatibus.

PRIMA PARITAS est. Non potest amari malum, si proponatur ab intellectu ut malum. Ergo voluntas non potest ferri etiam in incognitum.

RESPONDETUR. Quid sit sentiendum de Antecedente, dictum supra. Disparitas etiam

adferri potest; Quia non est, quod suppleat rationem formalem quam intendit actus prosecutionis, nempe quod suppleat tunc rationem boni quam nata est prosequi voluntas; Jam autem haberi potest quod suppleat defectum & cognitionis, quæ nata est præcedere volitionem, & hoc suppletivum, erit aliqua determinatio divina.

II. PARITAS. Non potest appetitus naturalis ferri ad rem non habentem in se bonitatem. Ergo nec volitio potest ferri ad objectum, non habens esse per intellectum, id est, quod non est cognitum.

RESPONDETUR. Disparitatem eandem adferendo, quæ data immediatè.

III. PARITAS est, res non existens, nec divinitus operari. Ergo nec incognitum amari, quia quod in physicis est existentia physica ad producendum, hoc in objecto voluntatis, est existentia per cognitionem.

RESPONDETUR. Peti principium, negatur enim requiri ad volitionem existentiam objecti per cognitionem. Disparitas adferri potest, quia si causa non existens causaret, hoc ipso existeret, esset enim causans, adeoque non esset nihil, jam autem non hoc ipso, quia voluntas velle, cognoscere deberet, cum in ipso velle, non includatur cognoscere, sicut in Ly esse causans, includitur, non esse nihil, adeoque existens.

IV. PARITAS Adferri posset. Spiritus Sanctus qui est Amor divinus, non potest procedere sine prævia cognitione. Ergo nec volitio creata. Antecedens probatur, quia de facto ita procedit. Ergo impossibile est ut aliter procedat.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, imprimis, quia non licet argumentari à modo actuum & professionum divinarum, ad actus creatos, alias deberent actus nostri esse substantia, & iidem licet personarum distinctarum realiter &c. similia. Tū quia, Nostra voluntas, naturaliter non potest agere sine Cognitione, consequenter nec divina agere potest sine Cognitione, & quia respectu nostri datur aliquod elevativum, & extrinsecum determinativum, ad actionem internam ponendam, fit ut supernaturaliter velle possimus, sine ulla cognitione, quia autem respectu DEI, nullum datur Principium elevativum, aut determinativum extrinsecum ad ponendam processionem internam, fit ut processio spiritus sancti, non possit esse sine prævia cognitione. Tū quia, si fieret processio spiritus sancti sine prævia cognitione, hoc ipso deficeret principium spiritus sancti productivum, nempe filius qui in electione originatur, & est ipse, intellectio passiva & personalis. Cum autem principium volitionis productivum non sit cognitio, habebitur adhuc principium, si cetera ad sint productivum illius volitionis poteritque esse volitio sine cognitione.

V. PARITAS. Non potest aliquid etiam divinitus videri oculariter sine lumine, Ergo ne potest esse volitio sine cognitione.

RESPONDETUR. Non probari Antecedens demonstrativè, & si probaretur, deberet assumi hoc principium, quod scilicet visio, sit actus perspicui, implicat autè esse perspicuum sine lumine, hoc enim se consequuntur, identificanturque sibi perspicuum & illuminativum; scilicet habens lumen. Quia autem non identificantur sibi cognitio & volitio, fit ut sine se, esse possint, saltè divinitus.

Alia

Alia Implicantia.

MAstrius negat voluntatem etiam divinitus posse ferri in incognitum ut videre est hic disp. 7. Num. 120. ex quo desumitur.

IMPLICANTIA IV. Cognitio est necessaria voluntati, ut ea mediante, fiat ei objectum præsens. Cum ergo nulla potentia vitalis, sine Objecto sufficienter præsenti, valeat operari, nec poterit voluntas operari. Facit autem objectum sufficienter præsens voluntati, Cognitio.

RESPONDETUR. Non implicat ut potentia vitalis sine Objecto sufficienter præsenti operetur, sufficitque ut objectum habeat se terminativè ad actum, ad rationem autem actus terminandi, non est necessaria præsencia, quia nec existentia. Quando autem dicit Mastrius, quod appetitiva respondeat Cognitiva, & quod id sit, non ex decreto DEI, sed ex indigentia orta ex Natura rei; id etiam non convincit. Quia concedo quidem juxta legem Naturæ, nõ posse esse volitum sine cognito, idque ex indigentia orta ex Natura rei, sed nego hanc indigentiam esse insupplebilem & indispensabilem.

IMPLICANTIA V. Ex eodem est. Non potest dari potentia volitiva & non intellectiva, ergo neque potest dari volitio sine cognitione, qui enim esset ordo in essendo, debet esse & in operando.

RESPONDETUR. Supposito quod sit implicantia in antecedenti disparitas hæc inter alia dari potest. Quia si daretur volitiva sive intellectiva, deberet deponere determinativum sui consimile, ac concedi deberet determinativum. Ut volitio fiat sine cognitione; nisi enim hoc determinativum ponatur, non erit ratio, cur hoc potius velit illa volitio, quam illud, debet ergo illa volitiva exigere illud determinativum, omne enim principium, exigit necessaria sua ad operandum, si autem illa volitiva, quæ non est intellectiva, deponeret aliud determinativum, tunc illa volitiva substantia & non intellectiva, & non esset supernaturalis quoad substantiam ut supponitur, & esset supernaturalis quoad substantiam, quia secundum conditionem suæ substantiæ, deponeret illud determinativum, quod tamen determinativum, supponitur esse quid supernaturale, quæ autem substantia deponit aliquod supernaturale, hoc ipso illa Natura seu substantia supernaturalis est.

INSTAT. Posita volitiva sine præcognito, & posito, quod volitio illa imperet, actiones aliarum potentiarum, tunc ejusmodi actiones, deterioris essent sortis, quam brutales: quia fierent & exercerentur modo cæco.

RESPONDETUR pluribus viis. Imprimis si quid evincit Instantia detur illi, quod illa volitio, non posset imperare actus aliarum potentiarum, ne sint illæ deteriores actionibus bruto-

rum. Rursus negatur, quod talis operatio, foret deterior operatione bruti: Nam imprimis licet illi volitioni non præluceret cognitio, posset fieri, quod ipsi illi operationi imperaret, præluceret, vel si non requireretur hoc, ex eo adhuc non esset deterior operatione bruti, quia secundum Entitativam suam dignitatem, quam accipit ab ipso principio, illam producente, quod principium est in Entitate ut supponitur nobilius, excederet adhuc operationem bruti, licet in aliquo prædicato, esset inferior. Et sicut Lynceus oculus, perfectius videt, & tamen visio quam operatur v. gr. Petrus, quoad aliquam perfectior est, utpote profecta à potentia nobiliori humana, ita & in præsenti idem dicendum.

Fundamenta Affirmantium.

ASSERO III. Nullum dari fundamentum positivum, quod demonstrativè probet, posse dari volitionem sine Cognitione.

RATIO ASSERTI pendet ex solutione argumentorum in oppositum.

PRIMUM ARGUMENTUM est, quo utitur Ovidio, voluntas pendet à cognitione tanquam à Conditione, jam autem Conditionis defectum, supplere potest DEUS.

RESPONDETUR. Non omnem Conditionem posse à DEO suppleri, quia approximatio partium unibilium, est sola conditio, ut ponatur unio & compositum, & tamen hanc conditionem, non potest DEUS supplere, non possunt enim dissita inter se, uniri, extrema compositiva, per multos etiam existentia causæ, est conditio ad operandum, & tamen hæc conditio, suppleri non potest. Non ergo præcisè ex hoc titulo, quia cognitio est conditio, sequetur posse illam suppleri, & sicut, tu dicis esse cognitionem esse conditionem supplebilem, ita & oppositi dicent esse insupplebilem, deberesque positivo argumento firmare, cognitionem esse conditionem insupplebilem.

ARGUMENTUM II. EST, quando concurrat habitus cum voluntate ad actum amoris, non est necesse, ut habitus sit cognoscitivus. Ergo etiam quando voluntas concurret cum omnipotentia, non erit etiam necesse ut habitus sit cognoscitivus.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quia cum certum sit aliunde, habitum esse qualitatem inanimem, etiamsi constet illum requiri, benè inferetur, non debere esse cognoscitivum, hinc ab eo quod operatur naturaliter non cognoscendo, non valebit, consequentia ad potentiam, quam constat, saltem naturaliter operari non posse sine cognitione, quia autem ipsa cognitio, est cognoscitiva ut Quo, aliundeque ceteris esse requisita naturaliter ad volitionem, adferre deberes positivum argumentum probans, in-

actu extraordinario, illam non requiri. Et certe minor est connexio habitus, cum actu amoris, quam cognitionis cum volitione, potest enim esse amor naturaliter, sine ullo habitu, non potest esse volitio sine cognitione, & tunc dum probas connexionem hanc cum cognitione, non esse indispensabilem.

ARGUMENTUM III. Est ejusdem Oviedo. Qualitas quæ est volitio, potest uniri lapidi. Ergo eodem modo potest eam DEUS infundere voluntati.

RESPONDETUR. Non de hoc quaestione esse, an possit in aliquo subiecto, aliunde translata, fieri volitio, non transferendo cognitionem, sed de hoc; An possit esse volitio, in eodem subiecto, quam, non præcedat Cognitionem, unde quia adhuc illam volitionem, à Petro formatam, & divinis positam in Paulo, præcessisset cognitio Petri, adhuc non esset volitum incognitum, adeoque adhuc hoc fieri posset: Cuius oppositum contingeret, si esset volitio sine cognitione.

Deinde, quia non est bona argumentatio à Causa materiali seu subiectiva, quæ quia talis, nullam cognitionem requirit, ut instantiis probatur, ad Causam efficientem qualis est voluntas, quæ in suo efficere, quod non sit alligata essentialiter dependentiæ à cognitione, nullum positivum adfers fundamentum. Rursus naturaliter potest recipi aliquid in voluntate, quin receptum cognoscat voluntas, & sic non cognoscit habitus, quos recipit, & similia, è contra autem nihil vult voluntas nisi cognoscat. Da ergo positivum fundamentum, quod non sit indispensabilis ordo, secundum quem cognitio, præcedat volitionem.

ARGUMENTUM IV. Est. Potest Conservari volitio sine cognitione. Ergo, & produci.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum, potest conservari effectus & quidem naturaliter, sine Causa, Ergo & produci sine existentia Causæ. Et certe dantur aliqua Entia, quæ ad primam productionem exigunt plura, quam ad sui conservationem, & ita aqua, non calefit, nisi admoveatur ignis, quo tamen amoto, conservatur calor. Deinde conservata volitione, non conservata cognitione, adhuc salvatur Axioma; Nihil volitum nisi cognitum; quod Axioma non salvatur, si primo producat volitio, sine cognitione.

ARGUMENTUM V. Est à Pari.

PRIMA PARITAS est. Potest DEUS elevare voluntatem ad producendam gratiam sine prævia cognitione, Ergo & ad producendam volitionem.

RESPONDETUR; Quia illo priori posito, nullum convellitur principium philosophicum, ideo bene admitti potest, convellitur autem si dicatur, volitionem esse sine cognito; Deinde cum nec vitaliter, nulloque modo naturaliter producat gratia, non habetur ullum funda-

mentum, nexus inter cognitionem & productionem gratiæ; Quia autem vitaliter produci- tur volitio, danturque nexus naturalis inter volitionem & cognitionem, hinc nisi in oppositum adferatur, experientia, auctoritas, vel positivum fundamentum, standum est, non posse fieri oppositum, etiam divinitus.

Hæc responsio ad omnes ferme alias Objectiones præ oculis habenda, quæ sic proponitur. Scientiæ nostræ omnes incipiunt à sensibus, paulatimque devolvuntur ad rationes altiores, & abstractas, & quod in externis est notitia sensuum, hoc in internis, est ipsamet experientia; sicut ergo in istis quæ experimur sensibus, quando auctoritas in oppositum non accedit vel ratio convincens, dicimus, non posse aliquid etiam divinitus fieri, & ita quia experimur radium solarem esse lucidum, dicimus radium solarem nè divinitus quidem posse non lucidum quia experimur colorem rubrum talem habere colorem, inferimus, nè divinitus quidem, posse habere non talem colorem & sic de reliquis, quæ omnia stabiliunt hanc Propositionem. Quæ experimur sensibus, si oppositum auctoritas vel ratio non prober, accedatque ad hoc insuper sensus communis Auctorum, illud nè divinitus quidem fieri posse putandum est. Cum autem experientia interna, æqualeat experientie sensuum, experiamurque nos nihil velle, nisi Cognitum, arguendum erit, etiam divinitus hoc non posse fieri, nisi auctoritas, vel ratio positiva oppositum luadeat, & si hæc regula non teneatur, dabitur anfa errandi in omnibus Materiis, negandi v. gr. quod figura & quantitas sit idem, Ens & Entitas &c. similia.

II. PARITAS Est. Potest objectum videri, & non præsens, Ergo & appeti, non præsens per cognitionem.

RESPONDETUR, Disparitatem esse quia absentiam objecti, potest supplere species impressa, & ipsamet species expressa, defectum autem cognitionis, non apparere quid supplere possit, salvans illud Axioma, Nihil volitum nisi cognitum.

III. PARITAS, est, suum actum vult voluntas, non prævia cognitione, Ergo & alia objecta velle potest, sine prævia cognitione.

RESPONDET. Amicus, sicut vult non nisi implicite suum actum voluntas sic & cognitio illi, ut est implicita, quæ scilicet dum proponitur objectum appetendum, proponitur implicititer appetitio actus tanquam via ad Objectum. Deinde dici potest quod antecedenter ad volitionem non velit distincte suum actum voluntas, sed non nisi confusè, hinc sit ut non nisi etiam confusè illum cognoscat, Quando autem dum illum exercet, actu reflexo eundem vult, intercedit tunc cognitio experimentalis ipsiusmet actus volitionis, fundans illam reflexam volitionem.

INSTABIS. Potest voluntas delectari de cognitione directa, non cognita per aliam reflexam, Ergo & de quocunque objecto, non cognito.

RESPONDETUR. Antecedens esse verum;

quia adhuc salvatur, quod non sit quidquam volitum, nisi cognitum ut experitur, per notitiam experimentalem, ipse volens, suam volitionem; hoc autem non salvaretur, si sine prævia intellectione, veller aliquid voluntas.

DISPUTATIO VI.

De Actibus voluntatis in particulari.

HÆc Materia multas habet difficultates, quæ hic non possunt expediti, sed reliqua in Prima Secundæ tractantur, quanquam & hæ ipsæ, quæ hic adferentur, à non paucis tractantur dicto loco.

QUÆSTIO I.

De Intentione & Electione.

PRÆMITTO I. Post propositum objectum voluntati, primus est actus inefficax, seu Complacentia, quem postea subsequitur actus efficax seu amor. Hic amor, attingit non restrictam aliquam rationem bonitatis, nam reliqui omnes actus prosecutionis ad restrictum bonum attendunt v. gr. desiderium ad bonitatem restrictam futuritione, & quia restricta sunt magis universalia, & universaliora, sint cæteris priora, sit, ut actus ille voluntatis, qui est amor, sit prior reliquis actibus prosecutionis. Et certe sicut actus reflexi, fundantur in directo, sic & actus alii prosecutionis, in amore, cum pro ratione reliquorum actuum prosecutionis reddi possit ipse amor. Et sic desideramus quia amamus, gaudemus quia amamus &c. similia. Amorem immediate sequitur desiderium, quod est Causa, ut potentia, moveatur ad bonum, & est instrumentum boni, volentis trahere voluntatem, & hoc quidem desiderium, in quantum attingit finem, vocatur Intentio, in quantum attingit media, vocatur Electio.

PRÆMITTO II. Casu quo proponatur solum bonum ab intellectu, mereaturque amorem à voluntate elicitum, si non proponantur simul media, dupliciter se posse habere voluntatem. I. Ut ex vi illius desiderii & illius actus, quem pro tunc habet, parata sit eligere media, si sibi ab intellectu proponantur & tale desiderium appellari potest, non quidem formalis, virtualis tamen Intentio; vi enim illius actus, paratus est volens, exire in ulteriorem actum, qui constituat formalem Intentionem, censetur enim Intentio in illo actu inclusa, tanquam in Causa, adeoque virtualiter.

II. Potest ita se habere voluntas respectu Objecti, ut vi illius desiderii, quod tunc habet, non sit parata procedere ad inquisitionem mediorum; & tale desiderium, nec formalis, nec virtualis intentio appellari potest.

PRÆMITTO III. Dari posse aliquem actum voluntatis, qui sit Intentio Objecti obtinendi, ut etiam advenit Oviedo, & tamen sit sine ulla inquisitione mediorum.

RATIO. Quia fieri potest, ut aliquis moveatur honestate actus eliciendi, circa bonum honestum, quo casu, finis erit elicere actum illum, ad quem tamen finem obtinendum, non est necesse querere media, quia ille actus, immediate supponitur esse in potestate elicientis. Rursus fieri potest ut aliquis pro fine habeat ipsam intentionem eliciendam, sed ad intentionem eliciendam, non est necesse habere media, quia hæc non antecedunt sed subsequuntur Intentionem, vocari autem illum actum posse intentionem, inter alia ex eo docet Oviedo, quia scilicet inquireret media, si essent necessaria.

PRÆMITTO IV. Intentionem in vi intentionis non constitui connotatione mediorum formalis. Hoc præmissum, supponit possibile esse, ut distincto actu finis appetatur, distincto media, adeoque quod sit distinctus actus intentio, & electio, supponit rursus, posito illo priori actu, posse DEUM denegare concursum ad electionem. His duobus positis:

RATIO. Præmissi formatur. Ille actus prior vel est intentio, vel non, si non est intentio, nec accessu alius actus, erit intentio, quia alio actu accedente, simpliciter jam prior ille desinit, si ergo non fuit intentio antequam desineret, neque erit intentio postquam desit; si autem intentio, est intentio antequam accedat electio, Ergo intentio quæ talis, non constituitur, ex vi formalis electionis, nec ex vi formalis connotationis mediorum.

RESPONDEBIS I. Ex accidenti hoc esse, quod illic non sequatur electio, per se autem se qui deberet.

CON.